# NEMIS TILINI O‘QITISHNING EMOTSIONAL INTELLEKT RIVOJIGA TA’SIRI

**Nizomiy nomidagi O’zMPU**
**Filologiya fakulteti, Yevropa tillari**
**kafedrasi o’qituvchisi Xolmatov**
**Kibriyo Mirzayevna**

**Annotatsiya**

Mazkur tezisda nemis tilini o‘qitish jarayonining o‘quvchilarda emotsional intellektni rivojlantirishga ta’siri tahlil qilinadi. Til o‘rganish jarayonida yuzaga keladigan emotsional tajribalar, madaniyatlararo muloqot va kommunikativ ko‘nikmalar orqali shaxsning emotsional rivoji o‘rganiladi.

**Kalit so‘zlar:** emotsional intellekt, nemis tili, til o‘rganish, madaniyatlararo kommunikatsiya, psixologik rivojlanish.

Zamonaviy ta’lim tizimida shaxsning nafaqat intellektual, balki emotsional rivojiga ham katta e’tibor qaratilmoqda. Emotsional intellekt insonning o‘z his-tuyg‘ularini anglash, boshqarish va boshqalar bilan samarali muloqot o‘rnatish qobiliyatini ifodalaydi. Ushbu kompetensiya bugungi global jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun muhim omillardan biri hisoblanadi.

Chet tillarini, xususan nemis tilini o‘rganish jarayoni nafaqat lingvistik bilimlarni, balki emotsional va ijtimoiy ko‘nikmalarni ham rivojlantiradi. Til o‘rganish davomida o‘quvchilar yangi madaniyat, yangi fikrlash tizimi va boshqa ijtimoiy normalar bilan tanishadi. Bu esa ularning empatiya, tolerantlik va moslashuvchanlik kabi sifatlarini rivojlantiradi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, chet tilini o‘rganish jarayonida yuzaga keladigan kommunikativ vaziyatlar o‘quvchilarning emotsional javob reaksiyalarini faollashtiradi va ularning emotsional intellektini rivojlantirishga

xizmat qiladi. Shu bois, til o‘qitish metodikasida emotsional omillarni hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

1. Emotsional intellekt tushunchasi va uning ta’limdagi o‘rni

Emotsional intellekt shaxsning emotsiyalarni anglash, nazorat qilish va boshqarish qobiliyatini ifodalaydi. Ta’lim jarayonida ushbu ko‘nikmalar quyidagilar orqali namoyon bo‘ladi:

• o‘z his-tuyg‘ularini ifodalash;
• boshqalar emotsiyalarini tushunish;
• ijtimoiy muloqotda moslashuvchanlik;
• stress va qiyinchiliklarni boshqarish.

Nemis tilini o‘rganish jarayonida ushbu komponentlar faol rivojlanadi.

2. Nemis tilini o‘qitish jarayonining emotsional jihatlari

Til o‘rganish jarayoni emotsional jihatdan boy va murakkab hisoblanadi. Xususan:

• yangi tilni o‘zlashtirishda qiziqish va motivatsiya;
• nutqiy xatolar tufayli yuzaga keladigan xavotir;
• muvaffaqiyat hissi orqali o‘ziga ishonchning ortishi.

Bu omillar o‘quvchilarning emotsional holatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi va ularning emotsional intellektini shakllantiradi.

3. Madaniyatlararo kompetensiya va empatiya rivoji

Nemis tilini o‘rganish nemis tilida so‘zlashuvchi mamlakatlar madaniyati bilan tanishishni ham o‘z ichiga oladi. Bu jarayon:

• boshqa madaniyat vakillariga nisbatan hurmatni shakllantiradi;
• stereotiplarni kamaytiradi;
• empatiya darajasini oshiradi.

Natijada o‘quvchilar global fikrlash va ijtimoiy moslashuvchanlikka ega bo‘ladi.

4. Pedagogik yondashuvlar va ularning roli

Emotsional intellektni rivojlantirishda quyidagi metodlar samarali hisoblanadi:

• rolli o‘yinlar va dialoglar;

• interaktiv mashg‘ulotlar;

• guruhli ishlash;

• refleksiya asosidagi ta’lim.

Bu metodlar o‘quvchilarning emotsional faolligini oshiradi va ularni faol muloqotga jalb etadi.

5. Amaliy natijalar va samaradorlik

Amaliy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, emotsional jihatdan boy o‘qitish jarayoni:

• tilni o‘zlashtirish samaradorligini oshiradi;

• o‘quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi;

• ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantiradi.

Nemis tilini o‘qitish jarayoni nafaqat lingvistik bilimlarni, balki emotsional intellektni ham rivojlantiradi. Shu bois, til o‘qitishda emotsional omillarni hisobga olish muhim metodik yo‘nalish hisoblanadi.

**Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Goleman D. Emotional Intelligence. – 1995.
2. Mayer J., Salovey P. Emotional Development. – 1997.
3. Gardner H. Multiple Intelligences. – 2011.
4. Krashen S. Second Language Acquisition. – 1982.
5. Brown H.D. Principles of Language Learning. – 2007.
6. Byram M. Intercultural Communicative Competence.
[13.04.2026 20:09] Himena: – 1997.
7. Arnold J. Affect in Language Learning. – 1999.
8. Oxford R. Language Learning Strategies. – 2011.

9. Dörnyei Z. Motivation in Language Learning. – 2001.
10. Hattie J. Visible Learning. – 2009.
11. Schumann J. Neurobiology of Affect. – 1997.
12. Lightbown P., Spada N. How Languages are Learned. – 2013.